

ANALÓGIA V SKUTKOVOM STAVE AKO PREDPOKLAD APLIKÁCIE USTÁLENEJ ROZHODOVACEJ PRAXE

I. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje vždy podľa konkrétnych skutkových okolností, pri ktorých je potrebné rozoznávať určité typové situácie (typové skutkové okolnosti), pre posúdenie ktorých možno používať skoršiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste.

II. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces. Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa M. Č., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 163/2018 z 22. mája 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa M. Č. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 163/2018 z 22. mája 2019 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 163/2018 z 22. mája 2019 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi M. Č. trovy konania v sume 640,64 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu, Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stážnostná argumentácia a priebeh konania po prijatí stážnosti na ďalšie konanie

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 51/2020-20 zo 4. februára 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť M. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 163/2018 z 22. mája 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 7. marca 2016 na Okresnom súde Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) žalobu, ktorou sa domáhal uloženia povinnosti žalovanému – spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, IČO 35 807 598 (ďalej aj „žalovaná“), zaplatiť sumu vo výške 4 362,23 € spolu s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. K bezdôvodnému obohateniu malo dôjsť tým, že zmluvy o úvere uzavreté medzi sťažovateľom a žalovanou spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s. r. o., trpeli niekoľkými vadami, pre ktoré táto spoločnosť nemala akýkoľvek nárok na žiadne plnenie nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov. Keďže spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s. r. o., prijala od sťažovateľa na základe týchto zmlúv aj plnenie nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov (aj napriek tomu, že na dané úverové zmluvy by sa mala uplatniť fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti), došlo na jej strane k bezdôvodnému obohateniu, vydania ktorého sa sťažovateľ podanou žalobou domáhal. O uvedenej žalobe sťažovateľa okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 231/2016 svojím rozsudkom z 30. januára 2017 rozhodol tak, že jej v plnom rozsahu vyhovel. Okresný súd v bode 34 uvádza: „Podľa názoru súdu objektívna premlčacia doba je v danom prípade 10-ročná, pretože bezdôvodné obohatenie žalovaného sa považuje za úmyselné. Žalovaný použil nekalú obchodnú praktiku a neumožnil prostredníctvom RPMN porovnávať žalobcovi výhodnosť úveru na trhu oproti iným produktom, žalovaný použil neprijateľné podmienky, o ktorých Európska komisia tvrdí, že by sotva uverila, keby ich niekto bol schopný považovať za platné, ak odporujú zákonu, tak musia byť neprijateľné. Opísané praktiky a konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi si ťažko možno predstaviť len v rovine nedbanlivosti... Žalovaný pri vznesení námietky premlčania uplatneného nároku nepreukázal, kedy sa žalobca dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Žalobca sa o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného dozvedel v roku 2014 - počas plynutia premlčacej doby a dňa 7.3.2016 doručil súdu žalobu.“

3. Proti uvedenému rozsudku sa žalovaná spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s. r. o., v celom rozsahu odvolala a podané odvolanie odôvodnila tým, že má ísť o nárok premlčaný v dvojročnej subjektívnej dobe. Závery o premlčaní nároku spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s. r. o., odôvodňovala tým, že sťažovateľ už v čase uzavretia úverových zmlúv mal mať vedomosť o rozpore uzavretých zmlúv so zákonom, a teda už v čase vzniku bezdôvodného obohatenia musel vedieť, že k takémuto bezdôvodnému obohateniu dochádza a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohacuje, čím už v tomto momente začala plynúť subjektívna premlčacia doba.

4. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací rozsudkom z 24. apríla 2018 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 433/2017 tak, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zmenil a podanú žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol, a to z dôvodu premlčania uplatneného nároku v dvojročnej subjektívnej dobe. Podľa názoru sťažovateľa odvolací súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia jednak uviedol,

že na začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je nevyhnutne potrebné nadobudnutie skutočnej (nielen predpokladanej) vedomosti oprávneného subjektu o podstatných skutkových okolnostiach, avšak zároveň v tom istom texte odôvodnil svoje rozhodnutie v rozpore s uvedeným argumentom, a to len na základe predpokladanej vedomosti oprávneného subjektu o podstatných skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uvádza: „14. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. To, kedy oprávnený získal informácie o právnej stránke možnosti domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia (napr. o tom, ako možno právne kvalifikovať jeho nárok), nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. Rozhodujúce pritom je to, že zák.č.258/01 Z. z. priamo ustanovuje, kedy sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. I keď je v danom prípade žalobcom spotrebiteľ práva neznalý, bolo by neprimeranou ochranou jeho práva, pokiaľ by bol začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby posunutý na deň, kedy sa od svojho zástupcu dozvedel, že žalovaná sa na jeho úkor obohatila. To, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. Tzn., že oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 O. z.), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu, teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie (Rozsudok NS SR 1Cdo 67/2011 z 1.5.2013, uverejnený v Zo súdnej praxe č.3/2013 pod publikačným č.22/2013, Rozsudok NS SR 5Cdo 121/2009 z 23.2.2011 - ASPI, Uznesenie NS SR 3Cdo 169/2017 z 10.1.2018 - web stránka NS SR). 15. Subjektívna 2 ročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia uplynula v danom prípade tak, ako tvrdí žalovaná, t. j. 14.6.2009 a 6.2.2011, teda dávno pred podaním žaloby a súd bol preto povinný prihliadnuť na námietku premlčania ňou dôvodne vznesenú, v dôsledku ktorej nemohol žalobcovi priznať premlčané právo. Žalovaná vzniesla hmotnoprávnu námietku premlčania, na ktorú súd musel vziať zreteľ, lebo ak druhá strana účinne vzniesla námietku premlčania, nemožno ani v prípade spotrebiteľa pripustiť odlišnú interpretáciu ust. O. z. o plynutí subjektívnej premlčacej doby, v ktorej sa môže domáhať vydania bezdôvodného obohatenia. 16. Zák.č.258/01 Z. z. bol vyhlásený v Zbierke zákonov a dňom jeho uverejnenia platí domnienka, že sa stal známym pre každého, koho sa týka. Treba preto vychádzať z toho, že žalobca v čase uzavretia zmluvy vedel, že ak v zmluvách chýba údaj o RPMN, úver je bezúročný a bez poplatkov. 17. Tvrdenie žalobcu, že o bezdôvodnom obohatení sa (subjektívne) dozvedel až po porade so svojim zástupcom 9.9.2014 treba považovať za zjavne účelové, lebo sa reálne dozvedel, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu už dňom, v ktorom zaplatil sumy prevyšujúce istinu, ktoré nebol povinný zaplatiť.“

5. Dňa 2. júla 2018 podal sťažovateľ proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, v ktorom poukazoval na nesprávny výklad začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v predmetnej

veci a ktorého prípustnosť odvodzoval z § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), teda z toho, že rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne, a zároveň poukázal na jednotlivé rozhodnutia dovolacieho súdu a na základné znaky, v ktorých sú tieto rozhodnutia vzájomne rozporné.

6. Sťažovateľ poukázal jednak na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 169/2017 z 10. januára 2018, v ktorom sa najvyšší súd priklonil k právnomu záveru odvolacieho súdu. Sťažovateľ poukázal na to, že v uvedenom prípade išlo o nemeritórne uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania z dôvodu, že táto otázka už v praxi dovolacieho súdu bola riešená, a to v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 67/2011, ako aj v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 121/2009, a preto dovolanie nie je prípustné. Sťažovateľ sa v dovolaní vyjadril aj k rozhodnutiu sp. zn. 1 Cdo 67/2011, ktoré považuje za skutkovo odlišné a podľa jeho názoru ho nemožno použiť na skutkový stav v tomto spore.

7. Sťažovateľ poukázal aj na opačný názor vyjadrený v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 121/2009; v spojení s ním aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky vo veci sp. zn. 2 Cz 35/77 zo 17. decembra 1978 v spojení s uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 413/2013.

8. Ďalej sťažovateľ poukázal aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré konštantne podporujú jeho právny názor, a to sp. zn. 33 Odo 306/2005, 25 Cdo 2581/98, 33 Odo 766/2002 a sp. zn. 33 Cdo 3003/99. Z uvedených rozhodnutí podľa sťažovateľa vyplýva, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť. Sťažovateľ v dovolaní ďalej poukazuje na rozhodnutia krajských súdov, ktoré jeho právny názor tiež potvrdzujú, napr. rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 107/2017 zo 7. decembra 2017, rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co 1455/2014, rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 1008/2014 z 24. februára 2016 alebo Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 Co 325/2016 z 23. februára 2017. Pri poslednom rozhodnutí cituje: „Okresný súd správne a v súlade s ustálenou judikatúrou uzavrel, že pri hodnotení počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby bolo nevyhnutné vychádzať z reálneho momentu, kedy sa mala žalobkyňa dozvedieť o tom, že sa žalovaný na jej úkor obohatil. Tento moment aj relatívne konkrétne stanovil, v nadväznosti na čo uzavrel, že nárok bol uplatnený pred uplynutím subjektívnej premlčacej lehoty. K otázke začatia jej plynutia už zaujali stanovisko slovenské súdy vo viacerých rozhodnutiach a od tohto stanoviska nebol dôvod sa akokoľvek odchýliť (napr. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/121/2009, či Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 413/2013).“ Ústavný súd dopĺňa, že išlo o rozhodnutie, v ktorom okresný súd aj krajský súd za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty považovali moment, keď sa o tejto skutočnosti žalobkyňa dozvedela od občianskeho združenia na ochranu spotrebiteľov, ktoré ju následne nakontaktovalo na jej právneho zástupcu.

9. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že tvrdenie odvolacieho súdu, že „neznalosť práva neospravedlňuje“, je alibistické a nemôže sa rovnať preukázanej skutočnosti, ktorou je moment existencie vedomosti oprávneného subjektu o vzniku bezdôvodného obohatenia a o subjekte, ktorý sa bezdôvodne obohatil. Tiež poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 9/2012 zo 16. januára 2013, z ktorého cituje: «... kým rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy

len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.»

10. Sťažovateľ ďalej uviedol (s poukazom na judikatúru), že námietka premlčania žalovaného nebola uplatnená kvalifikovane. Sťažovateľ v závere poukázal na princíp právnej istoty s odkazom na čl. 2 CSP a na citované rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu.

11. O dovolaní sťažovateľa rozhodol dovolací súd uznesením sp. zn. 8 Cdo 163/2018 z 22. mája 2019 tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľom (sťažovateľom) vymedzená právna otázka nie je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a teda dovolanie nie je prípustné. Podľa dovolacieho súdu ide o otázku, ktorá už bola v praxi dovolacieho súdu vyriešená. Najvyšší súd v bode 14 uvádza: «Pri posúdení právnej otázky začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie vedené pod sp. zn. 3 Cdo/169/2017, ktoré uvádza aj žalobca. Podľa tohto rozhodnutia takáto právna otázka bola už dovolacím súdom vyriešená, a to v rozhodnutí vedenom pod sp. zn. 1 Cdo/67/2011, kde sa uvádza, že právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí vedenom pod sp. zn. 3 Cdo/169/2017 osobitne poukázal na tú časť odôvodnenia rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo/67/2017, v ktorej uviedol, že „to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. To znamená, že oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie“. Pokiaľ žalobca poukazuje na opačný právny záver, ktorý by mal byť uvedený v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedenom pod sp. zn. 5 Cdo/121/2009, dovolací súd uvádza (ako už uviedol v rozhodnutí pod sp. zn. 3Cdo/169/2017), že v tomto dospel najvyšší súd k obdobným právnym záverom, a to, že pre začiatok behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie „skutkového stavu“ (poznámka dovolacieho súdu: teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie). Na uvádzaných právnych záveroch o začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby

pri bezdôvodnom obohatení založil svoje rozhodnutie aj odvolací súd, konkrétne ako vyplýva z bodu 14. jeho odôvodnenia. Žalobcom uvádzané rozhodnutie pod sp. zn. 6 MCdo/9/2012 nie je možné použiť pri riešení danej otázky, nakoľko predmetom rozhodovania bola procesná otázka oprávnenia exekučného súdu skúmať právomoc rozhodcovského súdu vydať rozhodcovský rozsudok.»

12. Sťažovateľ zastáva názor, že bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Sťažovateľ je toho názoru, že dovolací súd sa nevysporiadal s jeho právne relevantnou argumentáciou, rozhodnutie dovolacieho súdu považuje za neúplné, zmätočné a navzájom rozporné a arbitrálne. Zastáva názor, že dovolací súd nesprávne zvolil právny základ svojho rozhodnutia, a to tým, že založil svoje rozhodnutie o odmietnutí dovolania celkom nepochopiteľne odkazom na iné rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré však riešili diametrálne odlišné skutkové a právne okolnosti, a teda s odlišným právnym základom. Pritom sa dovolací súd v podstate vôbec nezaoberal rozdielnosťami uvedených rozhodnutí, na ktoré odkázal, a otázkou, ktorú mal posúdiť v rámci tejto veci.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje aby senát ústavného súdu prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie, vo veci rozhodol a vydal tento nález: „Základné právo sťažovateľa, M. Č., štátneho občana Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22.05.2019 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn.: 8Cdo/163/2018 porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22.05.2019, vydané v konaní vedenom pod sp. zn.: 8Cdo/163/2018 sa ruší a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 409,94 EUR s DPH na účet právneho zástupcu sťažovateľa, Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

I.1 Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

14. K prijatej sťažnosti sa vyjadril aj najvyšší súd podaním č. k. KP 3/2020-119, Cpj 48/2020 z 5. marca 2020, pričom uviedol, že v ústavnej sťažnosťou napadnutej veci dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolená právna otázka je riešená rovnako.

14.1 Najvyšší súd uzavrel, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

15. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení z 12. mája 2020 k vyjadreniu najvyššieho súdu zotrval na dôvodnosti svojej sťažnosti a uviedol, že otázka začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby nebola dosiaľ v judikatúre dovolacieho súdu vyriešená. Najvyšším súdom označované rozhodnutia riešia diametrálne odlišný skutkový stav. Určenie začiatku plynutia dvojročnej, subjektívnej, premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné analyzovať v každom prípade individuálne, keďže uvedené posúdenie v každom prípade záleží od posúdenia konkrétnych skutkových okolností, a to tých, kedy oprávnený subjekt nadobudne skutočnú vedomosť o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, a kto sa bezdôvodne obohatil (teda v prejednávacom prípade je potrebné skúmať to, kedy sa sťažovateľ reálne dozvedel, že nemal veriteľovi platiť splátky nad rámec istiny poskytnutého úveru, bez ohľadu na to, či vedel alebo nevedel presné právne posúdenie, pre ktoré k bezdôvodnému obohateniu dochádza).

16. Z uvedených dôvodov navrhol, aby ústavný súd rozhodol v prejednávanej veci v zmysle podanej ústavnej sťažnosti a priznal mu plný nárok na náhradu trov konania. Sťažovateľ zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

17. Ústavný súd listom z 21. februára 2020 upovedomil podľa § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) obchodnú spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s. r. o., ako zúčastnenú osobu, že má právo sa vo veci vyjadriť a na vyjadrenie jej určil desaťdňovú lehotu od doručenia upovedomenia. Zúčastnená osoba upovedomenie prevzala 24. februára 2020, ku dňu rozhodnutia ústavného súdu sa však nevyjadrila.

18. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Relevantná právna úprava

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

22. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

25. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

26. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane CSP.

27. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy,

ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

28. Podľa § 133 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

29. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

30. Podľa § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

31. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

32. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

33. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok (III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36).

34. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu. Takýmto obmedzením sú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré vymedzujú prípady, kedy je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok.

35. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie

bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

36. Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia, čo sa týka niektorých podstatných argumentov sťažovateľa ako dovolateľa.

III.1 K arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia

37. O arbitrárne rozhodnutie ide vtedy, ak je svojvoľné. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Môže ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokolvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchýlné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

38. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa (neúspešného spotrebiteľa) podané s poukazom na § 477 písm. c) CSP odmietol ako neprípustné, keď konštatoval, že sťažovateľom nastolená právna otázka už bola dovolacím súdom zodpovedaná v jeho skorších rozhodnutiach.

39. Predmetom konania vedeného na okresnom súde je nárok sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany žalovanej spoločnosti. Sťažovateľ s ňou uzatvoril zmluvy o spotrebiteľských úveroch, ktoré však neobsahovali všetky zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) vyžadované náležitosti, a preto sa považujú za bezúročné a bez poplatkov. V dôsledku toho sťažovateľ žalovanej vrátil viac ako len požičanú istinu, čím sa žalovaná bezdôvodne obohatila, keď od sťažovateľa prijala plnenie, na ktoré nárok nemala. Okresný súd nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia priznal, pričom za moment začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty považoval moment, keď sa sťažovateľ od svojho právneho zástupcu na porade dozvedel, že došlo k „preplateniu“ úveru, a teda k bezdôvodnému obohateniu žalovanej.

40. Krajský súd, naopak, v odôvodnení svojho rozsudku vychádzal zo skutočnosti, že zákon o spotrebiteľských úveroch bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a dňom jeho uverejnenia platí domnienka, že sa stal známy pre každého, koho sa týka. Treba preto vychádzať z toho, že sťažovateľ v čase uzavretia zmluvy vedel, že ak v zmluvách chýba údaj o RPMN, úver je bezúročný a bez poplatkov. Na základe uvedeného krajský súd

zastával názor, že už momentom preplatenia sumy istiny nadobudol sťažovateľ vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej – veriteľa, preto jeho nárok v čase jeho uplatnenia na súde bol premlčaný v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe.

41. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol s tým, že nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Najvyšší súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľa, že otázka, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená rozdielne. Sťažovateľ pritom poukazoval na rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 169/2017 (v ktorom najvyšší súd odkazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 67/2011) a voči nemu podľa sťažovateľa opačné sp. zn. 5 Cdo 121/2009. Najvyšší súd je toho názoru, že ide o otázku vyriešenú. Najvyšší súd poukazuje na dve rozhodnutia, v ktorých mala byť táto otázka jednotne vyriešená, a to na rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 169/2017, ktoré odkazuje na rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 67/2011, a na rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 121/2009.

42. Pokiaľ najvyšší súd v napadnutom uznesení poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 169/2017, ústavný súd uvádza, že ide o uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. V konaní sp. zn. 3 Cdo 169/2017 išlo o obdobnú situáciu, ako bola prejednávaná všeobecnými súdmi v posudzovanom konaní, a právnou otázkou bola rovnaká otázka, a síce ktorý moment je rozhodujúci pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v prípade, ak ide o spotrebiteľskú zmluvu, ktorá je bezúročná a bez poplatkov. Dovolací súd dovolanie odmietol z dôvodu, že táto právna otázka už bola v praxi dovolacieho súdu riešená, a to v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 67/2011. Najvyšší súd dodal, že obdobným právnym záverom dospel najvyšší súd tiež v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 121/2009. Najvyšší súd teda poukazuje na tieto dve súdne rozhodnutia, ktoré mali túto otázku meritórne vyriešiť. Ústavný súd podotýka, že najvyšší súd sa v tomto rozhodnutí sám vecne nezaoberal spornou právnou otázkou, len poukázal na jej riešenie v dvoch skorších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Ústavný súd dopĺňa, že ani jedno z nich nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (príp. aj v staršej zbierke, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018). Pre úplnosť uvádza, že rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 67/2011 bolo publikované v časopise Zo súdnej praxe, čo je však komerčný časopis súkromného vydavateľa, kde rozhodnutia vyberá autorský kolektív tohto časopisu.

43. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 67/2011 išlo o žalobu o zaplatenie sumy vo výške 70 000 Sk z titulu vrátenia pôžičky. Žalobca poukazoval na to, že žalovanej poukázal sumu 100 000 Sk a táto aj začala sumu splácať v splátkach po 10 000 Sk. Žalobcom tvrdená existencia zmluvy o pôžičke však v konaní preukázaná nebola a preukázaný nebol ani iný dôvod plnenia, preto bol nárok posúdený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (plnenie bez právneho dôvodu). Najvyšší súd konštatoval, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, kedy sa oprávnený skutočne preukázateľne dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil, keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť. Žalobca poukázal čiastku žalovanej 28. augusta 2006 a podľa názoru najvyššieho súdu týmto dňom začala žalobcovi plynúť i dvojročná subjektívna premlčacia doba v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca v konaní nepreukázal právny dôvod poskytnutia plnenia, teda od počiatku išlo o plnenie bez právneho dôvodu, a teda už v tomto okamihu boli žalobcovi známe všetky skutkové okolnosti potrebné na podanie žaloby o vydanie

bezdôvodného obohatenia. Ústavný súd však v tomto kontexte poukazuje na to, že najvyšší súd v tomto rozhodnutí odkazuje na Zborník IV. býv. najvyššieho súdu, Praha 1986, s. 649 (ide o rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cz 35/77 zo 17. februára 1978.), kde paradoxne posúdil obdobnú situáciu odlišne. V konaní sp. zn. 2 Cz 35/77 išlo o žalobcu (Československý štát – Mestský národný výbor v N.), ktorý sa žalobou proti žalovanej (fyzickej osobe) domáhal zaplatenia sumy 11 050 Kčs. Právny základ tohto plnenia vychádzal z toho, že žalobca vykúpil od žalovanej rodinný dom za 11 050 Kčs a túto cenu žalovanej aj uhradil. Na základe vyhlášky žalobca nehnuteľnosť precalil na 17 014,12 Kčs, takže žalobca mal žalovanej doplatiť ešte 5 974,12 Kčs. Nedopatrením však žalobca poukázal žalovanej celú sumu 17 014,12 Kčs, čím žalovaná získala neoprávnený majetkový prospech 11 050 Kčs. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť kvôli premlčaniu podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Okresný súd zaviazal žalovanú zaplatiť sumu vo výške 11 050 Kčs a krajský súd rozsudok potvrdil, keďže námietku premlčania nepovažovali za dôvodnú. Odvolací súd uviedol, že žalobca sa o preplatku na kúpnej cene nemohol dozvedieť ihneď pri jej vyplatení, keďže uzavretie kúpnej zmluvy a vyplatenie kúpnej ceny nespadá do agendy jedného pracovníka. Proti tomuto rozsudku podal generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona, kde uviedol, že začiatok plynutia premlčacej doby nemôže byť závislý od rôznych neistých udalostí, napr. od toho, kedy orgán vykoná revíziu a pod. Treba vychádzať zo skutkových okolností, pri existencii ktorých žalobca vedel, musel vedieť alebo pri potrebnej starostlivosti si musel uvedomiť, že poskytuje plnenie, na ktoré žalovaná nemá nárok. Najvyšší súd sťažnosť pre porušenie zákona zamietol. V priebehu konania nebolo preukázané, že sa o chybnom plnení dozvedel už skôr, ani to, že by jeho pracovníci konali vedome, teda s úmyslom poskytnúť žalovanej neoprávnený prospech. Najvyšší súd uvádza, že „z hľadiska posúdenia začiatku premlčacej lehoty v danom prípade nie je podstatná okolnosť, že žalobca vedel, akú sumu žalovanej na kúpnu cenu za vykúpený rodinný domček ešte doplatiť, ale to, či mal vedomosť aj o tom, akú sumu žalovanej skutočne vyplatil, a teda vedomosť o tom, že mu vzniklo právo na vydanie neoprávneného majetkového prospechu. Z ustanovenia § 107 ods. 1 OZ vyplýva, že pre začiatok subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie neoprávneného majetkového prospechu je rozhodujúci subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva. Vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bol získaný majetkový prospech a o tom, kto ho získal, musí byť teda skutočná, pretože len ak oprávnený vie o tom, že na jeho úkor sa niekto neoprávnené obohatil, môže uplatniť svoje právo, t. j. požadovať vydanie takto neoprávnené získaného majetkového prospechu. Nie je ani rozhodujúce to, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zavinením, teda či sa mohol o svojom práve dozvedieť alebo mal dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Nemožno sa stotožňovať s názorom, že pri posudzovaní vedomostí žalobcu treba vychádzať zo skutkových okolností, za existencie ktorých žalobca musel vedieť alebo pri potrebnej starostlivosti si musel uvedomiť, že poskytuje plnenie, na ktoré žalovaná nemá právny nárok.“

44. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 121/2009 išlo o situáciu, keď bolo predmetom konania vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu užívania nehnuteľností žalovanou bez právneho dôvodu za obdobie od 21. apríla 2001 do 30. júna 2007. Najvyšší súd konštatoval, že pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia, a kto ho získal. Rozhodujúce je zistenie skutkového stavu. V konaní bolo ustálené, že žalobkyňa sa dozvedela o tom, že žalovaná

nehnutelnosti užíva bez právneho dôvodu, najneskôr právoplatnosťou rozsudku súdu, ktorým bola kúpna zmluva týkajúca sa žalovanou užívaných nehnuteľností vyhlásená za neplatnú, a to dňom 21. apríla 2001. Ak žalobu podala 14. júna 2005, nemohol jej súd priznať bezdôvodné obohatenie za užívanie nehnuteľnosti za obdobie pred 14. júnom 2003.

45. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sa nejaví ako presvedčivé. Poukazuje na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorých právne závery mali dávať odpoveď na právnu otázku určenia počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia obsiahnutej v dovolaní sťažovateľa. Ústavný súd však dospel k záveru, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 169/2017 (a v ňom odkazované rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 67/2011) a sp. zn. 5 Cdo 121/2009 síce riešia problematiku posúdenia začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia, ale nedávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Najvyšším súdom uvádzané rozhodnutia vychádzajú z odlišného skutkového a právneho základu, ako to je v prejednávanej veci, nezohľadňujúc jej podstatu ani podstatné osobitosti významné pre rozhodnutie o tejto otázke.

46. V konaní sp. zn. 1 Cdo 67/2011 nebola preukázaná existencia akejkoľvek zmluvy a medzi stranami sporu nešlo o spotrebiteľský spor. V konaní sp. zn. 5 Cdo 121/2009 taktiež nešlo o spotrebiteľský spor, k uzavretiu zmluvy medzi stranami sporu síce došlo, súdom však bola konštatovaná jej neplatnosť a pri posúdení začiatku subjektívnej premlčacej doby súd vychádzal z toho, že táto začala plynúť najneskôr momentom právoplatnosti rozhodnutia súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy, v konaní teda nebolo riešené, či žalovaná už v čase uzavretia zmluvy mala alebo mohla mať vedomosť o jej neplatnosti. Preto nemožno uzavrieť, že predmetné rozhodnutia riešia právnu otázku, ktorá je predmetom sťažovateľovho dovolania.

47. Záver, že rozhodujúcim okamihom pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je nadobudnutie skutočnej vedomosti oprávneného subjektu o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil, je správny. Tento záver nerozporuje ani sám sťažovateľ, ani okresný súd a krajský súd a napokon ani najvyšší súd. Všetky súdy tak v podstate vychádzajú z rovnakej premisy, avšak ju na konkrétny skutkový stav rozdielne aplikujú.

48. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje vždy podľa konkrétnych skutkových okolností. Ústavný súd je toho názoru, že v tomto ohľade iste existujú určité typové situácie (typové skutkové okolnosti), pre posúdenie ktorých možno používať skoršiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Skutkové okolnosti sťažovateľovho prípadu však nie sú typovo obdobné ako skutkové okolnosti rozhodnutí, na ktoré poukazuje najvyšší súd.

49. Predmetom rozhodnutí, na ktoré poukazuje najvyšší súd, nebol spotrebiteľský spor, základom právneho vzťahu medzi stranami sporu ani v jednom prípade nebola zmluva o spotrebiteľskom úvere, nešlo o prípad bezdôvodného obohatenia, ktorý nastáva v dôsledku existencie osobitnej sankcie postihujúcej jednu zo zmluvných strán, upravenej priamo v zákone. Nemožno pochybovať o tom, že bezúročnosť úveru nastupujúca ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení zákona o spotrebiteľskom úvere má v prípade spotrebiteľovho plnenia nad rámec požičanej istiny ten následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Ide o špecifický predpoklad vzniku bezdôvodného obohatenia. Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktnej fázy, pričom však toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej. Ide teda o ďalší typ skutkových okolností, ktoré treba vzhľadom na už uvedené špecifiká posúdiť najvyšším súdom nanovo.

50. Ústavný súd konštatuje, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 67/2011 a sp. zn. 5 Cdo 121/2009 nedávajú odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premlčacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru (uplatnenie zásady „nezalosť zákona neospravedlňuje“), ani na otázku, či za takéhoto stavu je moment, kedy reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia. V tomto kontexte je potrebné sa vysporiadať s otázkou súvisiacou s bežnou životnou skúsenosťou, a síce, či je pravdepodobné, aby dlžník platil veriteľovi plnenie, ak by vedel, že mu toto plnenie nepatrí. Otázkou je, či potom možno za moment, kedy sa dlžník dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil, považovať uzatvorenie konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

51. Najvyšší súd teda nesprávne vyhodnotil analógiu v skutkovom stave. Toto posúdenie malo za následok odmietnutie dovolania, a teda odopretie vecného prejednávania veci pred najvyšším súdom. Ústavný súd uvádza, že zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri Števíček, M., Ficoá, S., Baricoá, J., Mesiarkinoá, S., Bajánkovoá, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346).

52. Ústavný súd v tejto súvislosti na okraj ako obiter dictum uvádza svoj názor na výklad pojmu „vyriešená právna otázka“. Pojem „vyriešená právna otázka“ nemožno vnímať ako „už raz riešená otázka“, ale ako „otázka vyriešená ustálené“, teda že ohľadom právnej otázky existuje ustálená prax dovolacieho súdu. Inak by bol prístup na dovolací súd oklieštený a dovolanie by nebolo prípustné ani v prípade, ak by sa dovolací súd určitou právnu otázkou už raz (jediný raz) zaoberal. Dovolací súd by potom nemohol rozvíjať a zjednocovať judikatúru všeobecných súdov, a tak naplňovať poslanie dovolania ani plniť svoju úlohu najvyššej súdnej autority. Na pojem „vyriešená“ treba potom aplikovať výklad najvyššieho súdu o ustálenej praxi dovolacieho súdu. Podľa najvyššieho súdu „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“ (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017

z 24. januára 2018), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí. V predmetnej veci najvyšší súd odkazoval len na dve nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sa právnou otázkou meritórne mali zaoberať, a to rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 67/2011 a sp. zn. 5 Cdo 121/2009, ako aj na ďalšie rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 169/2017, ktoré malo na ne vecne nadviazať.

53. Ústavný súd sa nemieni zaoberať vecnou stránkou zariadenia pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu najvyšším súdom, ide o kompetenciu najvyššieho súdu. Napokon, tento pojem sa môže v judikatúre najvyššieho súdu ďalej vyvíjať. Ústavný súd sa však nestotožňuje s názorom, že dve nepublikované rozhodnutia môžu predstavovať otázku vyriešenú, teda otázku, ohľadom ktorej existuje ustálená rozhodovacia prax. Uvedený výklad zároveň vytvára najvyššiemu súdu priestor v týchto prípadoch (ak existujú dve rozhodnutia najvyššieho súdu) dovoliť vecne prejednať a prípadne sa od doterajšej praxe dovolacieho súdu odchýliť a vysloviť vlastný názor. Pokiaľ by však dve nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu predstavovali ustálenú prax, dovolaciemu súdu by neostávalo nič iné, iba dovoliť pre neprípustnosť odmietnuť [pokiaľ nie je daná prípustnosť podľa § 421 písm. a) alebo c)], a to aj v prípade, ak má na právnú otázku konajúci senát odlišný názor. Inak povedané, ak by aj rozhodnutia, na ktoré v tejto veci odkazoval najvyšší súd, riešili predmetnú právnú otázku (čo však v tomto prípade nebolo naplnené, pozri body 44 až 50 tohto nálezu), nemohol by najvyšší súd ustáliť, že ide o právnú otázku vyriešenú. Ak aj najvyšší súd mieni pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu začleniť aj v príslušnej zbierke nepublikované rozhodnutia, musí byť rozhodovacia činnosť senátov najvyššieho súdu skutočne opakujúca sa. Len tak sa naplní záver, že ide o rozhodovaciu prax ustálenú. Tomu, že ide o rozhodovaciu prax ustálenú (a teda opakujúcu sa), by ďalej malo nasvedčovať to, že tieto nepublikované rozhodnutia sú verejne dostupné a ľahko dohľadateľné (najmä prostredníctvom internetu) aj pri bežnej lustrácii medzi rozhodnutiami najvyššieho súdu k danej právnej otázke, keďže ich je opakujúce sa množstvo. Ak by však takéto nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu neboli takto verejne dostupné a dohľadateľné, nemožno ich považovať za ustálenú prax dovolacieho súdu. Ustálená prax musí byť zrejmá nielen dovnútra (že o nej vie najvyšší súd), ale aj navonok (vo vzťahu k verejnosti). Ak teda najvyšší súd považuje určitý právny názor za ustálený, mohlo by to byť pre najvyšší súd impulzom na jeho publikáciu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Tým sa zároveň odstráni neistota týkajúca sa toho, či ide o právnú otázku v praxi dovolacieho súdu vyriešenú alebo nie.

54. Ústavný súd ďalej na okraj, ako obiter dictum, uvádza aj svoj názor k viazanosti najvyššieho súdu vymedzením prípustnosti dovolania dovolateľom. Najvyšší súd správne uvádza vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa, že „dovolací súd je teda viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu,

ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (§ 419 CSP - ak to zákon pripúšťa).“ Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Situácia dovolateľa sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzitým k jej vyriešeniu došlo. V tomto prípade sa prípustnosť dovolania zmení počas konania. Dokonca treba pripustiť aj to, že dovolateľ vymedzí prípustnosť eventuálne, pokiaľ má pochybnosť o tom, ako interpretovať pojem „ustálená rozhodovacia prax“. Dovolenie tak bude prípustné aj vtedy, ak napríklad dovolateľ prípustnosť odôvodnil odklonom od ustálenej praxe najvyššieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP], no najvyšší súd zistí, že v skutočnosti nejde o odklon, ale o nejednotnosť takejto praxe [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP]. Tiež nemožno akceptovať taký výklad, že najvyšší súd by nemohol pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil. Rozhodnutia najvyššieho súdu jednak nie sú systematicky nikde usporiadané a publikované, a preto ich znalosť je často len otázkou náhody. Situácia je o to náročnejšia, ak najvyšší súd vo svojej judikatúre (sp. zn. 3 Cdo 6/2017) pripúšťa, aby sa za ustálenú rozhodovaciu prax považovali aj nepublikované rozhodnutia, alebo dokonca aj jednotlivé, dosiaľ nepublikované rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali [pozri Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 158/2017 (Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu), Súkromné právo 4/2018, s. 172].

55. Ústavný súd ďalej uvádza, že sťažovateľ v dovolaní právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, vymedzil dostatočne určito. Sťažovateľ zároveň vymedzil tri podotázky, ktoré súvisia so zodpovedaním spornej právnej otázky, a to (i) čo v tomto prípade predstavuje podstatnú skutkovú okolnosť, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, (ii) ktorý moment možno považovať za moment nadobudnutia skutočnej vedomosti spotrebiteľa o uvedenej podstatnej skutkovej okolnosti, a napokon (iii) o akú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia v tomto prípade ide, keďže to nie je zrejmé ani zo samotného rozhodnutia odvolacieho a ani z predchádzajúceho rozhodnutia prvostupňového súdu. Ku každej podotázke uvádza dovolateľ vlastnú argumentáciu a je namieste, aby najvyšší súd dal na tieto otázky odpovede.

III.2 K nedostatočnému odôvodnenia napadnutého uznesenia

56. Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. (II. ÚS 410/06, Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

57. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že pokiaľ sťažovateľ ako dovolateľ odvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 písm. c) CSP a poukazuje na dve rozhodnutie, ktoré majú túto

otázku riešiť práve opačne, je povinnosťou najvyššieho súdu sa s touto argumentáciou vysporiadať, obzvlášť ak najvyšší súd považuje tieto rozhodnutia za také, ktoré riešia predmetnú otázku zhodne a vytvárajú podľa najvyššieho súdu ustálenú prax dovolacieho súdu. Názor, že ide o rozhodnutia, ktoré riešia túto otázku opačne, pritom nie je ojedinelý (pozri uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 Co 325/2016 z 23. 2. 2017, bod 13).

58. Najvyšší súd sa tiež nevyjadril dostatočne k tomu, prečo nie je možné použiť uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, na ktoré poukazoval v dovolaní sťažovateľ. Najvyšší súd sa obmedzil len na konštatovanie, že ho „nie je možné použiť pri riešení danej otázky, nakoľko predmetom rozhodovania bola procesná otázka oprávnenia exekučného súdu skúmať právomoc rozhodcovského súdu vydať rozhodcovský rozsudok“. Je zrejmé, že právnym titulom vzniku záväzkového vzťahu existujúceho medzi oprávneným a povinným v exekučnom konaní, v rámci ktorého bolo vydané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, bola spotrebiteľská zmluva. Predmetom konania o mimoriadnom dovolaní vo veci sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 bolo posúdenie otázky, či je exekučný súd oprávnený skúmať platnosť rozhodcovskej doložky/zmluvy, ako aj otázka samotného posúdenia platnosti rozhodcovskej doložky exekučným súdom. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 vo vzťahu k oprávneniu exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy konštatoval, že aj pokiaľ spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní platnosť rozhodcovskej doložky nespochybnil, exekučný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať platnosť rozhodcovskej doložky, poukazujúc pri tom na princíp ochrany spotrebiteľa, ktorému v takomto prípade ustupuje princíp „vigilantibus iura scripta sunt“. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia je tak zrejmé, že najvyšší súd uprednostnil princíp ochrany spotrebiteľa nielen pri procesnoprávnej otázke (oprávnenie exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej doložky), ale aj pri hmotnoprávnom aspekte veci (posúdenie platnosti samotnej rozhodcovskej doložky), keď dospel k záveru, že „realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov... zo strany spotrebiteľa“. V danom prípade išlo o zákon o bankách a otázku znalosti tohto zákona na strane spotrebiteľa v kontraktnej fáze, pri uzatváraní rozhodcovskej doložky. S týmto aspektom rozhodnutia sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 týkajúcim sa posúdenia hmotnoprávnej otázky sa najvyšší súd v napadnutom uznesení nijako nevyrovnal, pričom nároky kladené v zmluvnom vzťahu na spotrebiteľa nepochybne majú relevanciu pre posúdenie aspektov podstatných pre rozhodnutie v merite veci. Preto odôvodnenie napadnutého uznesenia nemožno označiť za dostatočné a presvedčivé, najmä ak sa komplexnosť odôvodnenia rozhodnutia a jeho presvedčivosť od najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej inštalácie všeobecného súdnictva predpokladá.

59. V neposlednom rade sa najvyšší súd dostatočne nevysporiadal s argumentom dovolateľa, že námietka premlčania nebola kvalifikovane uplatnená, keď žalovaný neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti a dôkazy, z ktorých by bolo zrejmé, na základe čoho je možné dospieť k záveru, že žalobca mal vedomosť o bezdôvodnom obohatení v čase zaplatenia poslednej splátky.

60. Ústavný súd po zohľadnení okolností predmetnej veci, odôvodnenia napadnutého uznesenia a povahy uznesení, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukazuje, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže sa opiera o svoju skoršiu judikatúru, ktorú nie je možné považovať za riešiacu právnu otázku predostretú sťažovateľom. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov pre najvyšším súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľky. Najvyšší súd

sa tiež nedostatočne vyrovnal s podstatnými argumentmi sťažovateľa, ktoré uvádzal v dovolaní.

61. Z uvedených dôvodov dospel ústavný súd k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Nedostatky napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dosahujú intenzitu odôvodňujúcu vysloviť porušenie sťažovateľovho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. V dôsledku odmietavého výroku napadnutého uznesenia totiž najvyšší súd nedal odpoveď na právnu otázku nastolenú v dovolaní, a tým tvoriacu materiálny predmet samotného dovolacieho konania, ktorého iniciovaním sa sťažovateľ domáhal svojho základného práva na súdnu ochranu v medziach zákona vykonávajúceho toto základné právo (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ústavný súd preto rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy i jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

62. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

63. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti rozsudku krajského súdu znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s jeho obsahom a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

IV.

Trovy konania

64. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

65. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

66. Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd konštatuje, že v zmysle už uvedených ustanovení vyhlášky sťažovateľovi patrí náhrada trov konania v sume 640,64 eur, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 spolu vo výške 415,50 eur (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 163,33 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 eur, zvýšené o 20 % DPH (34,62 eur) a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 vo výške 225,14 eur (vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu najvyššieho súdu na základe výzvu ústavného súdu) v hodnote po 177 eur vrátane režijného paušálu v hodnote 10,62 eur, zvýšené o 20 % DPH (37,52 eur).

67. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

68. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.